

Hacivat ve Karagöz Oyunu

Hacivat ve Karagöz Oyunu Hakkında Kısaca Bilgi

Işık yansıtılarak beyaz bir perdenin arkasında tasvir adı verilen resimlerin gölgelerinden yararlanılarak oynatılan gölge oyununa "Karagöz Oyunu" adı verilir.. Halkın ortak malı olan bu oyun, başta konuşmadaki taklit ve el mahareti olmak üzere birçok yeteneğe sahip "hayalî, hayâlbâz" veya "Karagözcü" adı verilen kişi tarafından oynatılır. Hayâlbâz, figürleri hareket ettirirken aynı zamanda kahramanların konuşmalarını da seslendirir.

Hacivat ve Karagöz Oyununun Özellikleri Nelerdir

- * Modern tiyatrodaki belli bir metne bağlı kalma zorunluluğu varken Hacivat ile Karagöz oyunu tuluata (doğaçlamaya) dayanır.
- * Göstermeye bağlı edebi metinlerden olan gölge oyununda bugünkü anlamıyla sahne yoktur arkadan aydınlatılmış bir perde vardır.
- * Değişik ağız ve şive taklitlerine yer verilen oyunda müzikten de yararlanır.
- * Oyun, Hacivat'ın söylediklerini Karagöz'ün yanlış anlamasından doğan çatışma üzerine kurulur.
- * Cinas ve tevriye sanatına sıkça başvuru olan bu oyunda güldürürken düşündürmek amaçlanır.
- * XIX. yüzyılda yazıya geçirilmeye başlanan bu oyunda usta-çırak ilişkisi vardır.
- * Oyun, deve derisinden yapılmış ve her biri ayrı tipi canlandıran renkli figürlerin oynatılması ve seslendirilmesi ile oynanır. Bu gösterimi yapan kişiye "hayali" ya da "hayalbaz" denir.
- * Karagöz oyununun en önemli tipleri Karagöz ile Hacivat'tır.

Hacivat ve Karagöz Oyununun Kişileri

Karagöz: Okuma yazma bilmemesine karşın düşündürücü, şakalı sözler söyleyebilen, iyi niyetli, temiz kalpli, zeki bir halk adamıdır. Her şeye çabuk inanan, ağızına geleni söylemekten çekinmeyen bir tiptir. Sürekli geçim derdinde olduğundan bazen istemediği şeyleri yapmak durumunda kalır. Cesur, gözü pek bir karaktere sahiptir; bu nedenle başı çoğu kez belaya girer, Hacivat'ın yardımıyla kurtulur. Türkçeyi ağıdalı bir şekilde bozarak konuşan taşralı tiplerle ve Hacivat'la alay eder.

Hacivat: Tam bir düzen aydınıdır. Nabza göre şerbet veren, kişisel çıkarlarını her zaman ön planda tutan, az buçuk okumuşluğundan dolayı da yabancı sözcüklerle konuşmayı seven biridir. Alinteriyle çalışıp kazanmaktan çok, Karagöz'ü çalıştırarak onun sırtından geçinmeye çalışır.

Oyunun diğer kişileri şunlardır: Zenne (kadın tipini canlandıran erkek), Beberuhi (aptal, cüce, şımarık), Efe (zorba), Tuzsuz Deli Bekir (sarhoş, kabadayı), Çelebi (genç, mirasyedi), Matiz (sarhoş), Kastamonulu (bekçi, oduncu), Laz (gemici), Arnavut (bahçıvan), Tiryaki (afyon tiryakisi), Acem (tüccar), Kayserili (kurnaz, pastırmacı), Frenk (doktor, terzi), Yahudi (sarraf), Soytarı, Arap (dilenci), Ermeni, Yahudi, Köçek, Bolulu (aşçı), Çengi...

Oyunun temel öğelerinden biri, Karagöz'ün ve Hacivat'ın kişiliği arasındaki zıtlıklardır. Birbirlerini yanlış anlamaları ve Karagöz'ün yaptığı kelime oyunları dinleyenleri güldürür. Oyunda farklı yöre meslek ve milletlerden oluşan kişiler kendi şiveleri ile taklit edilir. Şeyh Küşteri, gölge oyunun kurucusu olarak kabul edilir.

Hacivat ve Karagöz Oyununun Bölümleri Nelerdir

Karagöz oyunu dört bölümden oluşur: Mukaddime (giriş), Muhavere (Söyleşme), Fasil, Bitiş.

1. Mukaddime (Giriş): Perde aydınlandıktan sonra Hacivat, müzik eşliğinde bir semai okuyarak sahneye çıkar. Semai bitince “of, hay, Hak!” diyerek perde gazelini okur. Sonra Karagöz’ü tahrik edip perdeye getirecek sözler söyler. Bu gürültüye kızan Karagöz, perdenin sağ alt köşesinde Hacivat’ın üstüne atlar ve ikisinin arasında kavga başlar.

2. Muhavere (Söyleşme): Bu bölüm Hacivat’ın “Vay Karagöz’üm, benim iki gözüm merhaba” sözü ile başlayıp karşılıklı konuşma ile devam eden bir bölümdür.

3. Fasil: Oyunun perdeye aksettirilen asıl bölümüdür. Bu bölümde çeşitli tipler mahalli ağızla Karagözle konuşturulur. Konuşmalara bazen Hacivat da katılır. Olaylar bir yerde düğümlenir. Sonunda başka bir tipin (Külhanbeyi, efe, sarhoş gibi) perdeye gelmesiyle düğüm çözülür.

4. Bitiş: Bu bölümde tekrar Hacivat’la Karagöz’ün karşılıklı konuşmaları başlar. Konuşma kavgaya dönüşür. Hacivat “Yıktım perdeyi eğledim viran, varayım sahibine haber vereyim heman!” diyerek perdeyi terk eder. Karagöz de “Her ne kadar sürç-i lisan ettikse aff ola” diyerek oyunu bitirir.

Kukla Oyunu

Türk tiyatrosunun geleneksel kanadını oluşturan kukla oyunu bir kişilik taklide ve karşılıklı konuşmaya dayanan seyirlik oyundur. Türk tiyatrosunun en köklülerinden olup XVII. yüzyıldan beri şehirlerde kukla adıyla kırsal kesimde ise bebek, çömçe gelin adlarıyla bilinir. El kuklacısı, küçük bir sahnenin ardından iki eliyle kuklaları oynatır ve karşılıklı konuşturur.

İpli kuklalarda ise kuklaları sahnenin üstünden sarkıtılan iplerle hareket ettirir. Oyunun başkahramanları İbiş (kurnaz ve hazırcevap) ve İhtiyardır, (varlıklı kişi)